

Remissvar IKEA i Älmhult

Förslag till nationell plan för Transportinfrastrukturen 2022–2033

Sammanfattning

Trafikverket har presenterat förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033. IKEA i Älmhult lämnar här sina synpunkter på förslaget.

- En välfungerande infrastruktur som förbinder Älmhult med världen är en kritisk förutsättning för IKEA i Älmhults kompetensförsörjning och därmed för våra möjligheter att utvecklas och växa.
- Södra stambanan är pulsådern för våra medarbetares resor. Här behövs en rad insatser i närtid för att förstärka kapaciteten och för att öka tillförlitligheten, med fokus på både en utbyggnad till fyra spår mellan Lund och Hässleholm samt insatser för förbättringar och trimning hela vägen till Älmhult.
- Utbyggd kapacitet till fyra spår mellan Lund-Hässleholm kan vara en del av ett nytt system med nya stambanor men sträckan står helt på egna ben och bör därför planeras, projekteras och byggas ut i närtid.

Om IKEA

IKEA är ett varumärke organiserat i många olika bolag. Vi har nästan 500 olika platser där kunden kan möta IKEA runt om i världen och mer än 200 000 medarbetare.

I Sverige kan du möta IKEA på 25 platser, från Haparanda i norr till Malmö i söder. 18 000 medarbetare jobbar för varumärket IKEA i Sverige och mer än 100 000 personer sysselsätts indirekt av olika IKEA bolag genom leverantörer och samarbetspartners.

I Älmhult finns våra rötter och vårt hjärta. Det var här Ingvar Kamprad grundade IKEA. Miljonermänniskor världen över förknippar vår blågula logga med Sverige. Samtidigt är det få som vet hur viktiga våra svenska rötter verkligen är. Eller vad orten Älmhult betyder för vårt varumärke. Älmhult är en unik och global IKEA arbetsplats där 16 IKEA enheter verkar med 5300 medarbetare från mer än 50 olika nationer. Många medarbetare har världsunik spetskompetens i material, innovation eller design och 3D animation. Av dessa medarbetare pendlar 3000 varav 1000 pendlar från Malmö med omnejd.

Förutom de tusentals IKEA medarbetare som – med undantag för pandemin – reser till Älmhult årligen för att möten, träningar och events, är IKEA i Älmhult en uppskattad destination för turister och konferensgäster världen över med dragkraft från världens enda IKEA Museum och IKEA Hotell.

En eftersatt infrastruktur leder till förlängda restider, förseningar och låg tilltro till transportsystemet vilket riskerar att äventyra vår kompetensförsörjning och fortsatta utveckling i Sverige.

Välfungerande, effektiva och hållbara transporter

En välfungerande infrastruktur som förbinder Älmhult med världen är en kritisk förutsättning för att IKEA ska kunna fortsätta att utvecklas och växa på den småländska landsbygden och i Sverige, både som arbetsmarknadsregion och besöksdestination.

Framförallt kompetensförsörjning är avgörande för IKEAs fortsatta expansion, och en av våra absolut största utmaningar. För att kunna attrahera medarbetare måste det finnas effektiv och punktlig trafik. För oss är det en självklarhet att medarbetare ska kunna resa hållbart och dessutom kunna nyttja restiden till arbete eller nödvändig återhämtning. Tåget är därför det självklara alternativet men dagens utbud, pålitlighet, komfort och service håller inte måttet. Skahela Sverige kunna leva och fortsätta att vara konkurrenskraftigt och hållbart måste järnvägstrafiken fungera bättre.

Det är därför bekymmersamt att planeringsramarna medför att många nödvändiga investeringar skjuts på framtiden och föreslås få en sen byggstart eller en lång genomförandetid. De positiva effekterna av en investering realiserar ofta inte förrän ett helt stråk färdigställts och genomförandeperioder präglas ofta av olika grad av störningar i befintlig bana.

Till detta kommer att Sverige står inför en helt nödvändig omställning av transportsystemet för att nå klimatmålen. Investeringar i järnvägssystemet behöver därför göras i närtid och omfatta såväl underhåll som modernisering som utbyggnader. Utöver tillräckliga resurser behövs också god kostnadskontroll och effektiva planeringsprocesser. Här behövs ett kontinuerligt arbete i bred samverkan.

För IKEA i Älmhult är framförallt Södra stambanan pulsådern för våra medarbetares resor. Med Älmhult som nav binder järnvägen samman våra verksamhetsorter och är vår självklara koppling till såväl Stockholm/Mälardalen som till Köpenhamns flygplats, Kastrup. Här behövs enrad insatser i närtid för att förstärka kapaciteten och för att öka tillförlitligheten med fokus på fyra spår mellan Lund och Hässleholm och förbättringar och trimning hela vägen till Älmhult.

Utbyggnad till fyra spår mellan Lund-Hässleholm

Utbyggnaden av fyra spår mellan Malmö-Lund pågår och de kommer att vara i full drift december 2023. Det är en viktig förstärkning av kommunikationerna och kommer påverka punktligheten längs hela Södra stambanan positivt. Mellan Lund-Hässleholm, som är en av Sveriges mest pendlade sträckor, kvarstår dock behovet av utökad kapacitet och det behovet fortsätter att växa.

Redan idag är sträckan en flaskhals som förhindrar fortsatt ökning av tågtrafiken. Nästan helasträckan har ett kapacitetsutnyttjande som sammantaget överskrider 80 procent. Enligt Trafikverket betyder det att sträckan har en hög känslighet för störningar och att trafiken är omfattande över hela dygnet i förhållande till banans tillgängliga kapacitet. Tittar man bara på de två mest belastade timmarna har hela sträckan och vidare förbi Älmhult ett kapacitetsutnyttjande över 80 procent vilket gör pendlingstrafiken till Älmhult synnerligen störningskänslig.

Det är därför mycket positivt att utbyggnaden till fyra spår mellan Lund-Hässleholm finns med i Trafikverkets förslag till ny nationell plan. Det skapar förutsättningar för pålitlig tågtrafik i hela södra Sverige.

IKEA i Älmhult vill i detta sammanhang understryka att utbyggd kapacitet mellan Lund- Hässleholm kan vara en del av ett nytt system med nya stambanor men att sträckan står helt på egna ben och bör därför planeras, projekteras och byggas ut i närtid oavsett utfall och tidplan för resterande delar av eventuella nya stambanor.

Trafikverket föreslår en byggstart mellan år 2027 och 2029. IKEA i Älmhult menar att en så snar byggstart som möjligt är att föredra. Med en regional kraftsamling mellan Trafikverket och alla berörda parter kring sträckning och järnvägsplan kan en tidig byggstart nås. För IKEA i Älmhult är det centrala inte vissa specifika lösningar vad gäller dragning, trafikering eller hastighet utan att alla parter arbetar brett tillsammans med fokus på förbättrade pendlingsmöjligheter med hög komfort och pålitlig trafik.

IKEA i Älmhult vill även understryka vikten av ett gränsöverskridande perspektiv på Södra stambanan. Mellan Danmark och Tyskland har man nu påbörjat bygget av Fehmarn Bält- förbindelsen. När den står klar 2029 har man skapat ett nytt stråk på järnväg genom Danmark som ger stora möjligheter för mer klimatsmarta och hållbara transporter genom Sverige.

Utan en kapacitetsökning mellan Lund-Hässleholm riskerar Sverige att inte fullt ut kunna nyttjadenna nya förbindelse och trängseln på spåren bedöms att öka. Det finns helt enkelt inte plats för stabil och pålitlig regional pendlingstrafik, utökade långväga klimatsmarta persontransporter och en ökad andel godstransporter på järnväg. Det betyder en risk för både ökade störningar för persontrafiken samt mer transporter på väg och fler flygresor med ökade utsläpp som följd.

I den fortsatta planeringen för sträckan Lund-Hässleholm är det också av vikt att planeringen för stationslägen utgår från ett resenärsperspektiv och med tydligt fokus på att möjliggöra smidiga byten och att göra det enkelt att resa. För t.ex. stationen i Hässleholm handlar det om att det ska vara möjligt att byta mellan lokal-, regional- och fjärrtrafik. Samma tankesätt behöver präglade den fortsatta diskussionen om stationsläge i Lund.

Södra stambanan

Södra stambanan är inte bara viktig för IKEA i Älmhult utan är en grundstomme för hela Sveriges tågnät och transportsystem. Därför är det positivt att hela Södra stambanan, av Trafikverket, är utpekad som ett av fyra prioriterade transportflöden.

Även om förbättringar har skett längs banan kvarstår en rad brister. Av största vikt är att det planerade kontaktledningsbytet mellan Hässleholm och Älmhult som nu påbörjas genomförs som planerat samt att god dialog förs med berörda parter inför kommande avstängningar, liksom att informationen till resenärer är tydlig och pålitlig.

Tidigare utfästelser om att nya basunderhållskontrakt på hela sträckan mellan Malmö och Älmhult ska ingå i underhållsnivå 1 och 2 så att en förbättrad funktionalitet uppnås på hela sträckan måste infrias.

Kapacitetshöjande åtgärder Öresund/Malmö

Som nämnts ovan så kommer färdigställandet av Fehmarn Bält-förbindelsen starkt öka trycket på Södra stambanan mot Malmö och vidare in i Danmark. Även om ökningen bedöms vara störst på godssidan så påverkar ökningen även förutsättningarna för persontrafiken på sträckan. Mot den bakgrunden är det positivt att en rad insatser på svenska sidan kopplat till Malmö Central och bangård samt insatser för långa godståg och ökad kapacitet på Kontinentalbanan finns med i planförslaget.

Trafikverket menar att med de föreslagna åtgärderna bedöms förväntad trafikutveckling för både gods- och persontrafik säkras bortom 2040. Det är proaktivt och positivt men samma analys vad gäller trafikutvecklingen behöver göras för hela stråket och åtgärder därefter föreslås så att inte nya flaskhalsar uppstår i systemet.

Modernisering och digitalisering

En större regional arbetsmarknad är av stor betydelse för hela södra Sverige och där spelar den regionala tågtrafiken en unik roll. Utöver utökad kapacitet och insatser för förbättrat underhåll och pålitlig anläggning behövs också förbättringar vad gäller information, biljetter och komfort.

Ett stort ansvar åligger operatörerna men samverkan behöver ske med såväl regioner som Trafikverket. I ett modernt och digitaliserat system ska det vara enkelt för resenärer att få information om såväl biljetter som störningar och att kunna resa sömlöst mellan regioner i moderna tåg där man både kan arbeta och vila.

Pernilla Jonsson

Pernilla Jonsson (Feb 28, 2022 11:10 GMT+1)

Pernilla Jonsson
Managing Director
IKEA Älmhult AB